

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Mitä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä) jo ennen rikosilmoituksen tekemistä?

Rikoksen uhrilla on oikeus saada tietoa siltä viranomaiselta tai muulta taholta, johon hän on ensimmäisenä yhteydessä. Yleensä tämä on poliisi, syyttäjä, lääkäri tai rikoksen uhrien auttamiseen erikoistunut toimija.

Ensimmäisen tapaamisen tai yhteydenoton aikana poliisin tai syyttäjän on annettava uhrille tietoa seuraavista asioista:

- miten rikosilmoitus tehdään ja mitä oikeuksia ja velvollisuuksia uhrilla/asianomistajalla on rikosoikeudellisessa menettelyssä (esim. oikeus tukihenkilön läsnäoloon, valtuutetun edustajan nimeäminen, asiakirjojen tiedoksianto ja mahdollisuus tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin)
- rikoksen uhreja auttavien toimijoiden yhteystiedot ja tietoa niiden tarjoamista tukipalveluista • mistä uhri voi saada tarvitsemaansa lääketieteellistä apua
- mistä ja millä edellytyksin uhri voi saada oikeusapua
- millä edellytyksin uhri voi saada suojelua, jos hänen henkensä tai terveytensä on uhattuna tai on olemassa vaara, että hänen omaisuudelleen aiheutuu merkittävää vahinkoa (esim. rikosentekijän poistaminen yhteisestä kodista tai oikeus vaatia, että vahingonkorvaus pidätetään syytetyn omaisuudesta vahinkojen todennäköiseen määrään saakka)
- uhrin oikeus saada tulkkaus- ja käännöspalveluja
- mitä toimia uhri voi pyytää etujensa suojaamiseksi, jos hän asuu toisessa EU-maassa
- mitä oikeussuojakeinoja uhrilla on käytössään, jos poliisi ja/tai syyttäjänvirasto loukkaa hänen oikeuksiaan
- mihin uhri voi ottaa yhteyttä saadakseen ja kertoakseen tapaukseen liittyviä tietoja
- miten uhri voi hakea vahingonkorvausta
- mitä sovittelumenettelyjä rikosasiassa on käytettävissä
- onko sovintoratkaisun tekeminen mahdollista ja millä edellytyksin
- voidaanko uhrille korvata oikeudenkäyntikulut ja millä edellytyksin.

Poliisi tai syyttäjä voi pyynnöstä auttaa uhria ottamaan yhteyttä rikoksen uhreja auttavaan toimijaan, jolta uhri voi saada lisätukea.

Jos uhri hakeutuu ensin terveydenhuollon piiriin, hoitohenkilöstön on annettava hänelle rikoksen uhreja auttavien toimijoiden yhteystiedot.

Rikoksen uhreja auttavat toimijat kertovat uhrille

- minkälaista asiantuntija-apua uhri voi saada, mitä tämä apu kattaa ja missä määrin apua voi saada maksutta
- mihin muihin toimijoihin uhri voi olla yhteydessä, jos kyseinen toimija ei pysty antamaan uhrille tämän tarvitsemaa asiantuntija-apua
- mitkä ovat uhrin oikeudet, mukaan lukien oikeus korvaukseen
- mitkä ovat uhrin oikeudet, jos tämä on rikosoikeudellisessa menettelyssä asianomistajan tai todistajan asemassa
- mitä taloudellisia ja käytännön seikkoja on otettava huomioon.

En asu maassa, jossa rikos tapahtui (EU-kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen). Miten oikeuksiani suojellaan?

Jos rikos on tapahtunut toisessa EU-maassa eikä vakavan rikoksen uhri ole voinut tai halunnut tehdä rikoksesta rikosilmoitusta tässä maassa, asiasta voi tehdä rikosilmoituksen Slovakian poliisille tai syyttäjälle. Rikosilmoituksen tekemisen kannalta ei ole väliä, mistä syystä rikosilmoitusta ei ole haluttu tai voitu tehdä toisessa maassa (esim. ajanpuute, pitkät etäisyydet, puutteellinen kielitaito tai pelko omaisten turvallisuudesta). Jos yleinen syyttäjä tai poliisi toteaa, että asia ei kuulu sen toimivaltaan, rikosilmoitus toimitetaan viipymättä sen EU-maan toimivaltaisille viranomaisille, jossa rikos on tapahtunut.

Toimivaltaiset viranomaiset huolehtivat tarvittavista järjestelyistä, joilla pyritään minimoimaan rikoksen uhrille aiheutuva vaiva ja varmistamaan erityisesti tuomioistuinkäsittelyn sujuvuus. Rikoksen uhria voidaan esimerkiksi pyytää antamaan todistajanlausuntonsa video- tai puhelinyhteyden kautta.

Väkivaltarikoksen uhri voi hakea korvausta sekä siinä EU-maassa, jossa rikos on tapahtunut, että Slovakiassa. Jos uhri haluaa hakea korvausta Slovakiassa, hänen on toimitettava korvaushakemus Slovakian oikeusministeriölle.

Mitä tietoja minulle annetaan, jos teen rikosilmoituksen?

Poliisi ilmoittaa rikoksen uhrille ennen kaikkea rikosilmoituksen lopputuloksesta. Yleensä poliisi tekee 30 päivän kuluessa yhden seuraavista päätöksistä:

- *Rikosilmoitus hylätään ja rikosoikeudellinen menettely keskeytetään.*
Näin toimitaan, jos asiassa ei katsota tapahtuneen rikosta tai hallinnollista rikosta.
- *Rikosilmoitus siirretään toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.*
Jos tekoa ei katsota rikokseksi mutta poliisi epäilee, että kyse voisi olla hallinnollisesta rikoksesta tai muusta hallinnollisesta rikkomuksesta, poliisi välittää asian toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi. Asianomainen viranomainen tutkii rikosilmoituksen uudelleen ja käynnistää hallinnollisen menettelyn, jos sille löytyy riittävät perusteet.
- *Rikosilmoituksen käsittely päätetään nostamatta syytteitä.*
Näin toimitaan pääasiassa tapauksissa, joissa rikoksentehtyjä on kuollut, rikoksentehtyjä on ollut tekohetkellä alle 14-vuotias eikä hän siksi ole rikosoikeudellisesti vastuussa tai rikoksen uhri ei ole antanut suostumustaan rikosoikeudellisen menettelyn käynnistämiseen.
- *Rikosilmoituksen perusteella aloitetaan syytetoimet.*
Jos rikosilmoituksen hylkäämiselle, asian eteenpäin siirtämiselle tai syyttämättä jättämiselle ei ole perusteita, poliisi aloittaa asiassa syytetoimet.

Poliisin on ilmoitettava rikoksen uhrille päätöksestään. Päätös annetaan määräyksen (uznesenie) muodossa, ja se lähetetään rikosilmoituksessa annettuun osoitteeseen. Jos rikosilmoitus johtaa syytetoimien aloittamiseen, rikosilmoituksen tehnyt henkilö pidetään ajan tasalla käsittelyn eri vaiheista (esim. rikossyytteiden nostaminen tiettyjä henkilöitä vastaan, syytteiden laajentaminen, asian saattaminen toisen elimen käsiteltäväksi, rikossyytteistä luopuminen, ehdollinen rikossyytteistä luopuminen tai syytetoimien väliaikainen keskeyttäminen).

Onko minulla oikeus maksuttomiin tulkkaus- tai käännöspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessani tai tutkinnan ja oikeudenkäynnin yhteydessä)?

Rikoksen uhrilla on oikeus pyytää tulkkausta. Tällöin poliisin on järjestettävä paikalle tulkki. Tulkkaus on uhrille maksutonta, sillä valtio maksaa tulkin palkkion. Myös keskeiset päätökset on käännettävä tai tulkattava rikoksen uhrin ymmärtämälle kielelle.

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän kaiken ja että myös tulen ymmärretyksi (jos kyseessä esim. lapsi tai vammainen henkilö)?

Viestießään rikoksen uhrin kanssa poliisi tai syyttäjä ottaa huomioon esimerkiksi uhrin iän, sukupuolen,

vammaisuuden ja henkisen kypsyiden. Tarkoituksena on varmistaa, että rikoksen uhri saa riittävästi tietoa hänelle ymmärrettävässä muodossa, jotta hän voi käyttää kaikkia oikeuksiaan. Lisäksi uhrin on koettava, että häntä on kohdeltu kunnioittavasti.

Erityisen haavoittuvaisessa asemassa olevia uhreja, kuten lapsia ja vammaisia henkilöitä, on kuulusteltava hienotunteisesti. Kuulustelu on toteutettava niin, että uhrien ei tarvitse toistaa kertomustaan myöhemmin oikeudenkäynnin aikana. Tästä syystä näiden henkilöiden lausunnot kuvataan videolle. Ennen todistajan kuulemistä poliisi keskustelee kuulusteluun osallistuvan psykologin tai muun asiantuntijan kanssa siitä, miten kuulustelu olisi parhaiten toteutettava.

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta voin saada tukea?

Rikoksen uhri voi saada tukea organisaatioilta, jotka kuuluvat rikoksen uhreja auttavien toimijoiden rekisteriin. Rekisteri on saatavilla Slovakian oikeusministeriön verkkosivuilla. Tapauksen mukaan tukea voi saada myös perheväkivallan uhreille tarkoitetuista interventiokeskuksista. Edellä mainitut toimijat tarjoavat sekä keskusteluapua että oikeudellista neuvontaa. Koulutetut ammattilaiset auttavat rikoksen uhria lakiasioiden hoitamisessa tai tarjoavat hänelle psykologista tukea. Tarvittaessa uhria autetaan hätämajoituksen löytämisessä, rahan hankkimisessa tai yhteyden ottamisessa perheeseen.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti uhreille tarjottavan avun piiriin?

Kun rikoksen uhri on ensimmäistä kertaa yhteydessä poliisiin, poliisi kertoo hänelle rikoksen uhreja auttavista toimijoista, miten niihin voi ottaa yhteyttä ja millaista apua ne tarjoavat. Poliisi voi pyynnöstä auttaa uhria ottamaan yhteyttä näihin toimijoihin.

Miten yksityisyyttäni suojellaan?

Lainvalvontaviranomaiset huolehtivat siitä, että uhrin arkaluonteisia henkilötietoja tai yksityiselämään liittyviä seikkoja (esim. perhesuhteet, kotiosoite tai suoraan rikokseen liittymätön kirjeenvaihto) ei julkisteta. Erityisesti pyritään suojelemaan lasten, alaikäisten ja nimettöminä esiintyvien asianomistajien etuja.

Rikosilmoituksen tekijä voi pyytää poliisia jättämään henkilötietonsa pois rikosilmoituksesta.

Onko rikosilmoitus tehtävä ennen kuin voin saada rikoksen uhreille tarjottavaa apua?

Tukipalvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä.

Vaarassa olevan uhrin henkilökohtainen suojeleminen

Minkälaista suojelua voin saada?

Toimivaltaisilla viranomaisilla on olemassa erilaisia toimenpiteitä rikoksen uhrien suojelemiseksi. Käytettävissä olevat suojelutoimenpiteet vaihtelevat menettelyn vaiheen mukaan. Suojelutoimenpiteisiin suostuminen on vapaaehtoista. Uhrille on annettava riittävästi tietoa eri toimenpiteiden hyödyistä ja haitoista, jotta hän voi tehdä tietoon perustuvan päätöksen.

Jos rikoksentehtäjä ja rikoksen uhri asuvat samassa taloudessa, poliisi voi määrätä rikoksentehtäjän poistumaan yhteisestä kodista kahden viikon ajaksi. Määräys tulee voimaan välittömästi sen jälkeen, kun uhri on ottanut yhteyttä poliisiin ja/tai tehnyt rikosilmoituksen. Rikoksentehtäjä ei tänä aikana saa palata yhteiseen huoneistoon tai taloon. Poliisi ilmoittaa uhrille, että tämä voi hakea oikeudelta päätöstä (*neodkladné opatrenie*), jolla rikoksentehtäjältä voidaan kieltää pääsy yhteiseen kotiin myös pidemmäksi aikaa. Uhri voi hakea oikeuden päätöstä myös sellaista henkilöä vastaan, joka ei asu hänen kanssaan samassa taloudessa. Tuomioistuimien voi kieltää rikoksentehtäjää lähestymästä uhrin kotia, työpaikkaa tai muita paikkoja, joissa tämä tavallisesti oleskelee, sekä ottamasta uhuriin yhteyttä millään tavalla.

Rikoksen uhrilla on oikeus päättää, haluaako hän saada tiedon rikoksentehtäjän vapautumisesta tai karkaamisesta. Tällä tiedolla on merkitystä uhrin suojeleminen kannalta erityisesti siinä tapauksessa, että rikoksentehtäjä yrittää ottaa

yhteyttä uhriin (esim. jos tekijä on uhrin perheenjäsen tai muu läheinen). Uhri voi muuttaa päätöstään milloin tahansa, ja poliisin, syyttäjän ja tuomioistuimen on toimittava sen mukaisesti. Jos uhri on vaarassa tai hänen henkensä tai terveytensä on uhattuna, poliisi/syyttäjä/tuomioistuin ilmoittaa rikoksentehtäjän vapauttamisesta tai karkaamisesta myös silloin, kun uhri ei ole pyytänyt tällaisten tietojen saamista.

Kuka suojelua antaa?

Uhrin suojelusta vastaa poliisi. Oikeusistuntojen aikana suojelusta vastaa asianomainen tuomioistuin.

Arvioidaanko tilanteeni sen selvittämiseksi, voiko rikoksentehtäjä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Poliisi, syyttäjä, tuomioistuin ja rikoksen uhreja auttava toimija arvioivat jokaisen uhrin tilanteen tapauskohtaisesti. Näin selvitetään, onko uhri erityisen haavoittuvassa asemassa. Viranomaiset arvioivat, onko rikoksentehtäjä edelleen uhaksi uhrille ja onko uhri vaarassa joutua uudelleen rikoksen kohteeksi. Jos arvioinnin aikana käy ilmi, että rikoksentehtäjä aikoo pelotella tai uhkailla uhria, ryhtyä kostotoimiin tai millään tavalla vaarantaa tämän henkisen tai fyysisen koskemattomuuden, toimivaltaiset viranomaiset ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin.

Arvioidaanko tilanteeni sen selvittämiseksi, voiko rikosoikeudellinen menettely aiheuttaa minulle lisävahinkoa (tutinnan ja oikeudenkäynnin yhteydessä)?

Rikoksen uhrilla on oikeus tulla suojelluksi toissijaiselta uhriksi joutumiselta. Tämä tarkoittaa mitä tahansa vahinkoa, joka ei johdu suoraan rikoksesta vaan jota uhrille on aiheutunut sellaisten henkilöiden tai tahojen toiminnasta, joihin hän on ollut yhteydessä rikoksen jälkeen. Kyse voi olla esimerkiksi viranomaisten asiattomasta käytöksestä, puutteellisesta suojelun tarjoamisesta tai tapauksen epäasiallisesta käsittelystä julkisuudessa. Rikosoikeudellisessa menettelyssä on olemassa tiettyjä mekanismeja, joilla tällaista toimintaa pyritään ehkäisemään. Poliisin, syyttäjän, tuomioistuimen ja rikoksen uhreja auttavien toimijoiden on huolehdittava siitä, että niiden toiminta ei johda toissijaiseen uhriksi joutumiseen. Uhrin kuulustelu saatetaan esimerkiksi kuvata videolle, jotta hänen ei tarvitse toistaa kertomustaan useampaan kertaan. Lisäksi uhria voidaan suojella määräämällä, että mahdolliset lääketieteelliset tutkimukset toteutetaan ainoastaan tarvittavassa laajuudessa ja ainoastaan siinä tapauksessa, että ne ovat rikosoikeudellisen menettelyn kannalta välttämättömiä.

Millaista suojelua erityisen haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Erityisen haavoittuvassa asemassa olevalla uhrilla on oikeus pyytää rikoksen uhreja auttavalta toimijalta erikoistunutta asiantuntija-apua. Erikoistunut asiantuntija-apu on maksutonta, ja sitä voi saada 90 päivän ajan. Perustelluissa tapauksissa avun kesto voidaan jatkaa rikoksen uhrin pyynnöstä. Asiantuntija-apuun kuuluu sekä keskusteluapua sekä oikeudellista neuvontaa. Koulutetut ammattilaiset auttavat rikoksen uhria lakiasioiden hoitamisessa tai tarjoavat hänelle psykologista tukea. Tarvittaessa uhria autetaan hätämajoituksen löytämisessä, rahan hankkimisessa tai yhteyden ottamisessa perheeseen. Rikoksen uhreja auttava toimija myös auttaa arvioimaan, onko uhrin henki tai terveys vaarassa, sekä pyrkii varmistamaan uhrin turvallisuuden.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Alaikäisten rikoksen uhrien katsotaan aina olevan erityisen haavoittuvassa asemassa, joten heillä on kaikki samat oikeudet kuin muillakin erityisen haavoittuvaisilla uhreilla. Lisäksi poliisilla, syyttäjänvirastolla, tuomioistuimilla ja rikoksen uhreja auttavilla toimijoilla on velvollisuus toimia alaikäisen uhrin parhaan edun mukaisesti.

Jos alaikäistä uhria kuulustellaan todistajana hänelle epämiellyttävistä tapahtumista, psykologi tai muu asiantuntija osallistuu kuulusteluun ja valvoo sen toteuttamista. Tilanteen mukaan myös uhrin vanhempi tai opettaja voi olla paikalla kuulustelussa. Kuulustelu toteutetaan niin, että uhri ei joudu toistamaan todistajanlausuntoaan myöhemmin oikeudenkäynnin aikana. Uhria pyydetään toistamaan kertomuksensa ainoastaan, jos se on ehdottoman välttämätöntä.

On yleisesti tiedossa, että lapsella on rikosoikeudellisessa menettelyssä erityisiä tarpeita. Alaikäisen uhrin kanssa tekemisissä olevat viranomaiset ottavat huomioon uhrin iän ja tarpeet.

Perheenjäseneni on kuollut rikoksen seurauksena. Mitä oikeuksia minulla on?

Jos rikos on johtanut uhrin kuolemaan ja perheenjäsen on kärsinyt vahinkoa uhrin kuoleman vuoksi, myös hänet katsotaan rikoksen uhriksi. Perheenjäsenellä on oikeus saada tietoa erityisesti siitä, miten rikosilmoitus tehdään, miten rikosoikeudellinen menettely etenee ja miten ottaa yhteyttä apua tarjoaviin järjestöihin. Poliisi tai syyttäjä voi pyynnöstä auttaa uhrin perheenjäsentä ottamaan yhteyttä rikoksen uhreja auttavaan toimijaan, jolta hän voi saada lisätukea. Uhrin perheenjäsenellä on myös oikeus saada asiantuntija-apua, oikeus tulla kuulluksi sekä oikeus tulla kohdelluksi kunnioittavasti ja hienotunteisesti.

Perheenjäseneni on joutunut rikoksen uhriksi. Mitä oikeuksia minulla on?

Jos henkilö kuolee väkivaltarikoksen seurauksena, myös eloon jäänyt puoliso ja lapset katsotaan väkivaltarikoksen uhreiksi. Jos vainajalla ei ole puolisoa tai lapsia, rikoksen uhreiksi katsotaan eloon jääneet vanhemmat, henkilöt, jotka asuivat vainajan kanssa yhteisessä taloudessa vähintään vuoden ennen hänen kuolemaansa, sekä henkilöt, jotka olivat riippuvaisia vainajan antamasta tuesta.

Eloojääneellä perheenjäsenellä on kaikki samat oikeudet kuin muilla rikoksen uhreilla, mutta väkivaltarikoksen uhrina hänellä on lisäksi oikeus saada korvausta. Korvausta voi hakea Slovakian oikeusministeriöltä.

Voinko käyttää sovittelupalveluja? Millä ehdoin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Rikoksen uhrille annetaan tietoa sovittelumenettelyistä, kun hän on ensimmäistä kertaa yhteydessä poliisiin. Sovittelu tapahtuu valvonta- ja sovitteluvirkailijoiden välityksellä, ja sen edellytyksenä on, että sekä rikoksen uhri että rikosentekijä suostuvat sovitteluun vapaaehtoisesti. Tarkoituksena on molempien osapuolten aktiivisella osallistumisella päästä sopimukseen siitä, miten rikoksesta aiheutuneet vahingot voidaan hyvittää. Uhri voi peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa. Sovittelun aikana saadut tiedot ovat luottamuksellisia. Niitä ei saa käyttää muihin tarkoituksiin kuin riitojenratkaisuun sovittelun yhteydessä, elleivät osapuolet anna tähän erillistä suostumusta.

Missä laissa säädetään rikoksen uhrien oikeuksista?

[Rikoksen uhreista annettu laki](#)

[Rikosprosessilaki](#)

■ Päivitetty viimeksi: 04/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.